

רשומה ט.ב.

פרוטוקול מספר 28/ד'
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', כ"ה אייר תשי"ט - 2.6.59
בשעה 08.30

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ד
- מ. ארם
- ע. איכילוב
- מ. אונגא
- ד. בר-דב-הצי
- ע. דגובי
- ד. הקסין
- י. ישעיהו
- י. כץ
- י. כהן
- ח. צדוק
- י. שופמן

מזומנים:

- מר סילברסטון - משרד הפנים
- מר גביץ - משרד הפנים
- מר גנבי - משרד המשפטים
- מר יפהר (משלחת מטעם המטה
- מר לויט (המוניציפלית של
- מר טבצ'ניק (ההסתדרות
- מר בן-חיים (

סדר-היום:

1. חוק הרשויות החקלאיות (המשד)
2. סדר-עבודתה של הוועדה.

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את הישיבה.

1. חוק הרשויות החקלאיות

היו"ר י. ריפתין:

בישיבה הקודמת שמענו את נציגי התאחדות האכרים. חמצית טענותיהם. היא שבפ"ת, לאחר שנושל הסטטוס של המועצה הכפרית מ-1.4.59, נוצר חלל ריק, והם מבקשים לזרז את העברת חוק הרשויות החקלאיות בכנסת בעקר כדי לסתום חלל זה. לדבריהם אין הצעת החוק עונה לתביעותיהם; הם דרשו יותר סמכויות. אך בקשתם העיקרית היא כאמור להעביר את החוק הזה במהירות.

מר יפהר:

בשעתו היו קיימות בארץ שתי מועצות כפריות: בפ"ת ובחדרה. גם אז היו בישוב היהודיים לגבי עצם הצורך בקיומן, ועם קום המדינה מצא שר הפנים דאז - מ' בריגבאום - לנכון לבטל את המועצה הכפרית בחדרה, ויחד עם זאת לכוון ועדות חקלאיות על-יד הרשויות המקומיות, שבתוקף החוק ישמרו על עניני החקלאות. היטוסות לוועדות חקלאיות אלו הונחו ע"י ועדה בה השתתף גם מר אריאב המנוח. בכל אחת מן הוועדות הללו יושבים גם נציגי משרד החקלאות שעיקר תפקידם לזאוג לכך שהחלטות המתקבלות בה לא יזיקו לעניני החקלאות. כמו-כן הוקמו ועדות לשימור קרקע חקלאית, וכו'.

מר יפהר:

למרות העובדה שהוצעו להקצות תקציבים

להיות קיימות כחוק לצערנו הרב שרם הופעלו כלפי ליד הרשויות המקלאיות לא שמענו כל טענה מצד החקלאים עליהן. עם ביטולן של המועצה המקלאית בחדרה הועבר כל השטח המקלאי לשיפוט של עיריית חדרה ולנועדה המקלאית בה. קיימו גם ועדה מקלאית ליד המועצה המקומית נט-ציונה וליד המועצה המקומית פרדס-חנה, ולאחר שווחחתי עם הנוגעים בדבר שם שוכנעתי שאין להם טענות שהדבר מזיק כביכול לחקלאות.

לא אמר שיש שלמות מוחלטת בעניין זה. ייתכן

שמעפי החוקה של הוועדות המקלאיות דורשים ליטוש נוסף, בעיקר בענייני מטיב אבל ביסודו של דבר אין כלפי ועדות אלו תרעומת.

בדברי האמור להצעת חוק הרשויות המקלאיות באמר

שאינן אפשרות מעשית לספק שטחים גדולים לאחת הרשויות האזוריות הנובלות, בעיקר משום שאין הטיפוח מבטיח שמירה יעילה על האינטרס המקלאי, והחוק המוצע בא ליצור לתכלית זו משרד חדש: את הרשות המקלאית. אם נזכרה הממשל לדעת שאין לספק שטחים מקלאיים מטרם שאין זה טוב - בשאלת השאלה למה אין דאגה דומה לכל החקלאות שב-90% היא ממומנת לרשויות מקומיות או אזוריות קיימות ומדברים על שטח אחד בלבד? דעתי אצל היא שהטיפוח טוב בסביל השטחים המקלאיים, ואנו חושבים שיש לספק כל שטח כזה לרשות המקומית הסמוכה.

הצורך בהוק הזה הועדור בעקבות מקרה קונקרטי א

של פ"ת. אך יש בארץ שטחים עצומים שהם עדיין שוממים ומסכנים להתפתחות. וט ערב לכך שבעקבות הצעה זו לא יתאדו ברבות הימים אנשים באיגודים מסוג זה על שטחים אחרים במדינה, וישצמד שטחים נרחבים שלא יהיו מפורטים ע"י רשת מוניציפלית? אצל סבור שהממשלה הייתה לתת את דעתה אם אמנם זהו קו המדיניות שלה.

כאן סומנו בעיקר 3-4 מקרים לפעולתן של הרשויות

המקלאיות, כמו מלחמה במזיקים, ביקור וכו'. אך מי שמתמצא בעניינים אלה י שגם אם נגביל עצמנו במסגרת כזאת - הרי זה פוגע ברשות שכנה, בין אם הסדור ביקור או בדרכי גישה, מה גם שהתכנון צריך לעבור את ועדות בניין ערים.

נדמה לי אפוא שאילו היתה נעשית פעולה יסודית

להבהרה במקום ההצעה המוצעת, הצעה המכוונת לליבון ולתיקון פעולותיהן של הוועדות המקלאיות - היינו מונעים בכך טרדה יתרה מעצמנו.

בהוק המוצע מוגדר "חקלאי" כאדם שיש לו 2 דונם

ארמה. במציאות נמצאים בעלי משקים זעירים של שני דונם בעיקר בתוך רשויות קיימות, בעוים ובמושבות, ואילו מחוצה להן יש דוקא השטחים הגדולים. בשאלו אפוא השאלה: אם הרשות המקומית אינה טובה לכך - כיצד יוגן דוקא המקלאי הזעיר? בכל אופן, גם נקודה זו טעונה הסבר ותיקון.

בסוף דברי בדצוני להתמצל בפני הוועדה על מדה

אחד שלנו, שהתחלנו לדון בעניין זה במאחר. אבל נדמה לי שלא רצני לאשר את החוק הזה שיגרור אחריו אי-הבנות רבות, גם אם איחרנו במסגרת התנגדנו

מר לויט:

החוק הזה בא להקים רשות אדשה בארץ, וכדאי לחש

באורה יסודי יותר מה הולכים להקים. בארצנו יש שלטון מרכזי החולש על כל הטריטוריה של המדינה ועל כל אנשים, ויש שלטון מקומי החולש אף הוא כמעט על כל הטריטוריה. יש שטחים מסויימים - שהם במי אם להוציא מן הכלל את הנגב השומם - שעדיין לא נכללו בשטח של השלטון המקו עתה בא החוק הזה ופותח פתח חוקי להקמת מוסדות בעלי צביון מסוג שלישי, בו על השלטון המרכזי והשלטון המקומי, שלטון שיחלוש על איים מסויימים בעלי תכונות מסויימות. אין השאלה הזאת מיוחדת אפוא לפ"ת, אלא צריך להביא בחשב אם באמת רוצים בהקמת גוף שלישי כזה.

טוענים שדבר זה נועד לשמור מצד אחד על החקלאנו

ומצד שני למנוע אורבניזציה. שני הדברים אינם נכונים. שמירת החקלאות צריכ להיעשות לגבי כל האזורים המקלאיים בארץ, גם מחוץ לפ"ת, ושזקה על מועצות אזוריות שהן נותנות שירותי חקלאות תקינים, וכן גם הוועדות המקלאיות במדי גם מניעת האורבניזציה איננה פוטלת לפי החוק המוצע על הרשות המקלאית. כי ערב לנו שבאותו פרדס על-יד פ"ת לא יקימו שכונה עירונית ויעשו בו פרצלציו להיפך. דוקא רשות מקומית תוכל לפעול עפ"י עקרונות מסויימים, כיוון שברו עומדים אנשים הקשורים בציובור מסויים, ודוקא היא תשמור על מניעת האורבניז ולא בעלי הרכוש הפרטי הרוצים דק ליהנות מרכושם ואין להם עקרונות שהציונו ייפה את כוחם לשמור עליהם.

מר לויט:

ההערה נוספת - בקשר עם העובדה שאנו עומדים להקים גוף ציבורי המיוסד על הנהלה ע"י בעלי רכוש. רק למי שיש צנז' יהיה בעל דעה בענין זה, והרי המדובר הוא בשלטון על שטח. זוהי תופעה חדשה במדינת ישראל, אם כי דברים מעין אלו היו קיימים בזמן המנדט וגם אז היו אנכרוניזם. כי ייתכן בכל זאת שאנשים יתיישבו על השטח הזה ויקימו להם בתים על-יד אחד הפרדסים. על אלה יהיה שלטון של בעלי הרכוש באותו שטח, והתושבים עצמם יהיו משוללי זכויות - וזה במדינת ישראל הדימוקרטית. לא ייתכן ליצור שלטון אכסקלוסיבי על שטח כלשהו בידי בעלי רכוש בלבד, שבידיהם יהיו סטכיות אדמיניסטרטיביות ותחיקתיות כאחד.

והערה אחרונה - בקשר לשירותים החקלאיים, אלה ניתנים גם במקומות אחרים, ולא יכולע לשטחים החקלאיים אם השירותים הללו יינתנו להם כמו שניתנים במושבות האחרות.

המחלקה המוניציפלית של ההסתדרות מצריכה כ-85% של ראשי העיריות והמועצות האזוריות בארץ, ומדברת בשמם. אנו רואים בחוק זה חוק מיותר ומזיק, ואנו מבקשים לקחת אותו מחרה.

היור' י. ריפתין: החוק הזה הועבר לכנסת ע"י הממשלה, והכנסת העבירה אותו לוועדת הפנים לאחר שאישרה את עקרונותיו בקריאה הראשונה. אין הוועדה יכולה לקחת אותו בחזרה אלא רק לדון על פרטים.

מר טבצ'ניק: במדינתנו הקטנה, כשמוצעים חוקים המיועדים ליצור דפוסים חיים חדשים - אולי כדאי היה להייב את הבית לשמוע את הציבור הנוגע בדבר, כי יש אנשים הפועלים בשטחים מסויימים ושצברו נסיון רב, וכדאי היה לשמוע אותם במועד, עוד לפני שמוגשת לכנסת ומועברת לוועדה הצעת החוק המוגמרת.

נאמר בדברי ההסבר להצעת החוק שאין אפשרות לספק שטחים אלה לאחת הרשויות הגובלות, בעיקר משום שאין הסילפוח מביטח שמירה על האינטרס החקלאי. כלומר: מציעי החוק יוצאים מתוך הנחה ששתי הצורות של שלטון מקומי - שלטון מקומי עירוני: העיריות והמועצות המקומיות, ושלטון מקומי כפרי: המועצות האזוריות - אינן מסוגלות לטפל בכך. והרי המועצה האזורית לפי החוק עוסקת גם בעניינים חקלאיים עד לשיווק התוצרת החקלאית. ומועצות אזוריות אלו חולשות על שטחים גדולים - האחת מהן חולשת על שטח של שני מיליון דונם. מחע אין מועצות אזוריות אלו, הנאמנות עלינו בשמירת אדמות חקלאיות נרחבות, נאמנות דוקא לגבי שטח זה? החוק איננו אומר שהאדמות של המועצה האזורית צריכות להיות רצופות, וכבר ראינו מועצות - כמו המועצה האזורית הגליל העליון ששטחן אינו רצוף.

לפי דברי ההסבר אין למצוא גוף מוניציפלי הגובל בשטח שעליו מדובר ושיהיה נאמן על שמירת השטחים החקלאיים. יש מועצה אזורית לא הרחק, וכפי שאמרתי המלה "גובלת" איננה חייבת להיות דוקא גובלת ממש.

דברי ההסבר להצעת החוק יוצאים מתוך הנחה שע"י הקמת הגוף המוצע ייווצר טיפוס שלישי בחיינו הציבוריים, וצריך ללכת בקו מחשבה זה עד הסוף. כי אם משהו מניח ששתי צורות של שלטון אינן נותנות תשובה לאזורים חקלאיים בלתי-מיושבים ולכן יש למצוא צורת שלטון שלישית - למה ללכת סחור-סחור? אלא הבאים לעצב את חיינו צריכים לומר זאת בפירוש. והיכן זה שמענו שאגודת המחזיקים בכוש בשטח כלשהו תיהפך לרשות הציבורית של אותו שטח, וזה במדינה דימוקרטית?

אנו, כעסקני מוניציפליים, ניגשים לענין זה מבחינה אחת ויחידה: הצעת חוק זו באה לדעתנו לקבוע דבר אחד בלבד - הצורך, ברבות הימים, להקים טיפוס שלישי של שלטון מקומית, ודבר זה אין בו צורך.

נעשו מצד כל הנוגעים בדבר שגיאות ביחס ל"אכילת" שטחים חקלאיים. האם בעל שטח חקלאי גדול, כשהוא מתאגד עם עוד בעלי שטחים כאלה, הוא הערובה למביעת פרצלציה והפיכת פרדס לאדמה עירונית? כשהתפתחות אורבאנית מתקרבת לשטחים מסויימים - אנו עדים לעקירת שטחים חקלאיים והפיכתם לאזורים עירוניים, ללא כל מצפון חקלאי. יש ועדה לשמירת קרקע חקלאית, ויש ועדות אזוריות, ובכל רשות מקומית יש נציגי החוק ואנשים הממשלה אשר נאבקים נגד השימוש באדמות חקלאיות לצרכים אורבאניים. האם בנוס-ציונה למשל לא קיימת הסכנה לאדמות חקלאיות? אך איש לא הציע להוציא את השטחים החקלאיים מכל הרשויות המקומיות, אלא מציעים זאת דוקא לגבי אותו שטח בפ"ת. אינני מציע חוק שיסאיר זאת לסמכותן הבלעדיות של הרשויות המקומיות, אבל הרי יש בארץ חוק המגביל גם אותן.

מר טבצ'ניק:

מדובר על שטחים בלתי-אמצעיים, וצבים שאין מתגורר בהם איש. אם כך - מהי ההנחה של שני דונם? האם הבעיה בפ"ת היא של שני דונם?

בידי מי בפקיד החוק את שטח זה? מיין קוראים לגוף החדש הזה "רשות מוניציפלית", אך צוברים לו סמכויות של רשות מוניציפלית וקוראים לו "רשות חקלאית", שתהיה מורכבת מאינטרסטים ישירים הפועלים מתוך גישה אנוכית בלבד ובמיתלה שיקימו יחדיו לעניינים הפרטיים. 40-50 איש החולשים על עשרות-אלפי דונמים יקבלו סמכויות מכללתיות. ומהי מידת נאמנותם? הבעיה איננה בבעלות אלא בתכנון הממלכתי. והאם מוצדק לטעוא בדרך-עקיפין תרגום למה שהיה קיים בתקופת המנדט?

מדוע אי-אפשר לאסור שטחים אלה לשימוש המועצה האזורית השכונה? מועצה אזורית חולשת על סוגים שונים של שטח, החל בשטח קולקטיבי גרוב ועד למשקים פרטיים קטנים. ומדוע לא ייתכן שבאותה מועצה ייוצגו גם אותם בעלי שטחים? ייתכן שלאותם 50 בעלי חלקות החולשים על 10 או 15 אלף דונם צריך לתת במועצה האזורית נציגות יותר גדולה מאשר ל-200 בעלי הקרקע החולשים כל אחד על שבעה דונם. גם לכך אני מתנגד, אבל על כך צריך לדון, ולא להקים גוף מוניציפלי שלישי בארץ.

מר בן-חיים:

מתוך נסיגה של המועצה האזורית הרי-יהודה - ש מייצג אותה - אני רוצה להוסיף פרט אחד. יש לנו שטח של קרוב ל-5,000 דונם אדמה בין מוצא-עלית ומוצא-תחתית, שטח של נטיעו של טור-סיני. זהו שטח בבעלות פרטית, המסונף למועצה שלנו. נתנו לטור-סיני מקום בוועדה החקלאית שלנו, כי הרי פרט לאינטרסים של פיתוח חקלאי אין לו אינטרס אחר בפעולות המועצה האזורית. הוא פעיל אפוא בוועדה החקלאית, ונהנה משירותי המועצה בשביל השטח הפרטי שלו. דבר דומה - אולי בצורה קצת שונה - אפשר לעשות גם לגבי השטח של פ"ת, כדי ששטח זה לא יימצא מחוץ למסגרות הקיימות. עכ"פ, תמוה בעינינו - אנשי המועצות האזוריות העוסקים תמיד בראג לשמירת האדמות החקלאיות - כיצד הגיעו בכלל לחוק הזה, ואני מבקש לתקן בכל מה שעוד אפשר.

הי"ר י. רפתי:

לפני שנעבור לשאלות של חברי הוועדה, ברצוני לברך חבר חדש בוועדה - את ח"כ צדוק, ואני ממאחל לו עבודה בעימה ופורה בוועדה בזמן שעוד בותר לכוננתה של הכנסת השלישית.

ועדה בכנסת מתחילה לדון בחוקים רק לאחר שהכנסת מקבלת בקריאה הראשונה את עקרונות החוק המוצע והוא מועבר לה ע"י הכנסת. אין ועדת הפנים מזמינה לשיבותיה אוטומאטית אלא את נציגי הממשלה ואת אלה שהממשלה מציעה להזמין. לאחר שמתפרסמת חוברת הצעת החוק - הציבור יודע שדנים בחוק מסויים, והגורמים המעוניינים פוזנים בעצמם לוועדה ומבקשים להתקבל. כך נהגנו גם במקרה זה.

ע. איכילוב:

לאחר שחוק כלשהו הועבר לוועדה ע"י הכנסת אחרי שזו קיבלה את עקרונותיו - יכולה להתעורר הבעיה של "נושא חדש", של הצעת דברים שהצעת החוק כפי שאושר ערונית בכנסת לא נתכוון אליהם כלל. עובדה היא שהכנסת אישרה ערונית את החוק המוצע, והוועדה הייבת להחזיר אותו לכנסת לקריאה שניה ושלישית.

הרקע הנפשי של המשלחת מוכר לי. דובר פה על ידי ומומחיות, אני הייתי חבר עיריית פ"ת במשך 23 שנים, ובהתאחדות האכרים אני יושב זה 27 שנים, והרקע ידוע לי.

אחת הנקודות החשובות בדברי מר לויס היתה: איזו מין צורה היא זו של מתן רשות בחירה לבעלי רכוש. כשאתם מדברים על תחליף לרשות החקלאית - אתם מדברים על תחליף קיים; מועצה אזורית או ועדה חקלאית שליד המועצה המקומית. ואני שואל: האם חוק הוועדות החקלאיות שאתם מטליצים שיהיה חופף לענין זה של 12 אלף הדונם אינו מבוסס אף הוא על מתן זכות הצבע לבעלי רכוש? האם תושבי מגדיאל או מקום אחר נבחרים לוועדה החקלאית שם, או שנבחרים לה רק בעלי הרכוש? מדוע בעל רכוש בקונסטנטינופול של מקום כלשהו אי תופעה מוזרה, ואילו ברשות חקלאית - זהו ענין מוזר?

האם ידוע לכם באיזו מידה הפעילו המועצות המקום והאזוריות או לא הפעילו את הוועדות החקלאיות שלהן, וענו או לא ענו לבעיות החקלאות בשטחים שבתחומיהן?

ע. איכילוב:

האם ידוע לכם שבעיריית פ"ת, פדש לאותם 12 אלף דונם של המועצה הכפרית, נמצאים עוד שטחים ניכרים של אדמה חקלאית בתחום השיפוט של מועצת עיריית פ"ת, והעירייה לא הקימה שם עד היום ועדה חקלאית, וראש העיר והנהלתה העדיפו לתת מכומי כסף שנתיים למועצה הכפרית שפעלה עד כה כדי שהיא תטפל לא רק בשירותים החקלאיים של המועצה הכפרית אלא גם באותן האדמות החקלאיות הנמצאות בתחום שיפוט של העירייה, במקום שהחוק חייב אותה להקים ועדה חקלאית?

האם ידוע לכם שבהצעת החוק לתקון פקודת העיריות הנדונה עכשיו בכנסת יש סעיף האומר שמעתה ואילך יהיו 50% מההכנסות בשטחים חקלאיים שבתוך מועצות מקומיות מיועדים לענייני השלטון המקומי במקום, ורק 50% יוצאו על העניינים החקלאיים ממש? האם ידוע לכם שבדברי ההסבר אמר השר שהמועצות, מתוך חוסר עניין, אינן מפעילות את החוק אבל אם ירויחו כסף ע"כ ואפשר יהיה להטיל מסים לא חקלאיים על האדמות החקלאיות, מסים שילכו למועצה המקומית - אולי אז יפעילו את החוק? כלומר: מאחורי כל העניין הזה לא עומדת שאלת הוגנה על בעיות חקלאיות, אלא השאלה באיזו מידה יכול החקלאי להיות אובייקט לסחיטת מסים שאין להם כל קשר עם השירותים החקלאיים. האם ידעתם כל זאת לפני שבאתם הנה?

ואשר לשילוב עם מועצה אזורית או עם המועצה המקומית: אילו, כדוגמא, לא היתה עין-חרוד מתפצלת מאותם הנימוקים שבגללם התפצלה - האם מבחינת מתן שירותים וכו' לא היה הדבר טוב יותר? ובכל זאת החלטו שם להתפצל. האם כל-כך קשה להבין שעזרא איכילוב, למשל, מהציונים-הכלליים אינו רוצה לשבת עם מפ"ם ואחדות-העבודה במועצה אזורית אחת?

טענתם שיש רק שתי צורות של ארגון מוניציפלי: רשות מקומית ומועצה אזורית. מדוע לא מספיקות באורה מקביל גם בהתיישבות שתי צורות ובלבד - מושב ומושב, ודרוש גם קיבוץ וקבוצה וכו'? ומדוע דוקא כאן רוצים בצמצום?

האם נפגשה המחלקה המוניציפלית של ההסתדרות עם המרכז החקלאי של ההסתדרות בעניין זה לפני שבאתם הנה?

ושאלה אחרונה: מדוע לא מצאו המדברים לנכון לדבר על אף אחד מסעיפי החוק ממש, לאחד שאתם יודעים שהכנסת אישרה אותו עקרונית, ולא הערתם הערות לגופם של עניינים?

האם המחלקה המוניציפלית של ההסתדרות מורכבת לפי ענפים מקצועיים של פועלים, חקלאים ובעלי-מלאכה, או לפי מפלצות?

האם ידוע לכם שבשטח זה נוצר עכשיו מצב שאין חוק בכלי ויש לפתור את הבעיה במהירות האפשרית?

י. שופמן:

האם שמתם-לב לכך שהחוק הזה מגביל מאד את סמכויותיה של הרשות החקלאית, ושהשטחים המוניציפליים הוצאו ממנה כליל, שטחים כמו חיבור, סעד וכו', ונשארו רק העניינים החקלאיים הטהורים? האם שמתם לב לכך שאת הדגש בחוק שמו בעובדה שהשטח הוא בלתי-מאוכלס, והאם אינכם בדעה שאם שטח חקלאי כלשהו נמצא בשטח מוניציפלי רגיל, מעטסת החזקת השירותים המוניציפליים בשביל האוכלוסייה מכבידה על השטחים החקלאיים בצורה כזאת המכריחה את הבעלים לחסל את השטח כשטח חקלאי ולגרום לאורבניזציה שלו? נראה לי שאלו הן הבעיות העיקריות שלהן מנסה הצעת החוק לתת תשובה.

ושאלה אחרונה: מדבריו של מר בן-חיים מתברר שבעל השטחים שהזכיר בהרי-יהודה הוזמן לוועד החקלאי. מה פירוש "הוזמן"? האם זו זכותו להשתתף שם, או שצורך כחמד? כי אם זהו מעשה חמד - יכולים מחוץ להוציא מאותה ועדה, ומדברי מר בן-חיים לא יכולתי להבין מהו המצב החוקי של אותו אדם באותו ועד חקלאי.

הכנסת קיבלה את החוק בקריאה ראשונה, והוועדה מטפלת עתה בתיקוני פרטים בלבד. נציגי המחלקה המוניציפלית היו צריכים לבוא ולהשיג על סעיפים בחוק, אך במקום זאת באו בהתקפה כללית על החוק עצמו, ולא הביאו לנו חומר לגבי פרטיו.

ר. הטטין:

כיצד מוסדר תקציבן של הוועדות החקלאיות שהוזכרו פה? האם תקציבן אחיד עם זה של המועצה המקומית, או שהוא נפרד, ואם הוא נפרד - על יסוד מה?

ח"כ איכילוב דיבר על העברת מסים מהשטחים החקלאיים לצרכים לא חקלאיים. באיזו מידה יש הפרדה בגביית המסים ובהוצאתם?

ד. הקטין:

האם ממלגה כלימה הנועדה החקלאית אותן המונקציות הספציפיות המוגבלות הללו שהצעת החוק סמכות עליהן לגבי הרשות החקלאית, ואם לא - מה עושות הרשות המקומית והממשלה כדי להשיגה לצורך?

י. ישעיהו:

הבעיה שהולידה את החוק היא 12 אלף הדונם של פ"ח ומתוך המספרים שציטטו דאגו שכמעט אין עוד מקום בארץ המצויין הסדר דומה. אין אתם רואים פתרון לשאלה זו של פ"ח אם לא יהי חוק כזה? האם אתם מבורים שצריך לחוקק חוק מיוחד לצנין זה, או שהייתם מסליצים לספק את 12 אלף הדונמים הללו לפ"ח ולחקרים של נעדר החקלאית שתענה לדעתכם לבעיה זו של מתן השירותים החקלאיים המלאים לאותו שטח?

ע. איכילוב:

האם ידוע למשלחת מהו גובה המסים שמוטלות ועידו גובה סכום חקלאי שאיננו בתחומי הביצוע של השירותים העידוניים, אם כי במצב בשטח שיפוט של המועצה, כלומר: מסים לל המורה?

מר לויט:

לשאלותיו של ח"כ איכילוב: - אינני חושב שאפשר לתת תשובה לבעיותיו הנפשיות בקשר עם החלוקה האדמיניסטרטיבית של הארץ. זה בקשר לשאלות בדבר עיין-הדוד, מושבים וקבוצו כל אחד ושאי לבנות את ביתי הפרטי כפי שהוא רוצה. אבל אם מדינת ישראל בו את החלוקה האדמיניסטרטיבית של הארץ - אין היא יכולה ללכת בדרך זו, אלא ה מחלקת את הארץ בתחום לצרכים הכלליים. ואנו מבורים כי השירותים החקלאיים יכולים להינתן במסגרת המועצה האזורית, בשני החלקים של עיין-הדוד כמו בשני החלקים של פ"ח.

בוודאי שצריך למלא את החלל הריק שבוצר, והממשלה צריכה למצוא פתרון לשירותים החקלאיים עבור אותם 12 אלף הדונם ע"כ שום או את הנועדה החקלאית של פ"ח או את המועצה האזורית אפק או מועצה מסוכה אחרת לספק את השירותים החקלאיים הללו. זוהי תשובה גם לח"כ ישעיהו בנוגע לפתרון קונקרטי, בפרט שלא בתעוררו בעיות נוספות הנוגעות פתרון בחוק. אי חושב גם שעבור מקרה קונקרטי אחד דרוש חוק.

לשאלה אם הנועדה החקלאית שליו רשות מקומית פועל זמה הם תקציבה וממכורותיה: - עו כמה שידוע לי לא היו תלונות על חוסר פעולה מצדן. עכ"פ, ברור שהמועצות האזוריות פועלות במלוא הקיטור. נכון שהתקלה היחידה בשטח זה היא בפ"ח ששם היו שתי רשויות נפרדות - המועצה הכפרית שבוטלה עתה, והנועדה החקלאית, עם סמכויות מקבילות, ולכן המועצה הכפרית - שהיתה גוף יותר ותיק - קיבלה עליה גם את השירותים של הנועדה החקלאית.

בקשר להצעת החוק שהוזכרה זה-50% המוזכרים בה - חושב שדבר זה צודק. השטחים החקלאיים בהצבים בהפיתוח הכללי של הרשות המקו בשטח של כבישים, דרכי גישה וניקוז עירוני וכו', ולכן צודק להעביר למועצ המקומית 50% מהתקציב ולהעביר רק 50% לצרכים הישירים של השטח החקלאי. אם יוצאי למטל את פרדסי נט-ציונה מתקציבה של הרשות המקומית נט-ציונה - להו ידוע לכם שנט-ציונה תשאר בלי תקציב, כן צווי למעשה התעשייה שלה.

התייעצנו עם כל הגורמים הקשורים בהסתדרות לפני שבאנו הנה, ומה שהבאנו לפניכם בתקבל פה-אחד ע"י כל הגופים הקשורים בהסתדרות.

לא הבאנו הצעות לגופם של המעיפים כי אנו שוללים את החוק מיסודו ואין לנו כל הצעות לגופם של המעיפים שלא עסקנו בהם.

הסמכויות המוגבלות שדיבר עליהן ח"כ שופמן הן אם מוגבלות באמת, אבל אין לשטח הזה סמכות אחרת בעניינים אחרים. כלומר: כאשר מדברים על סמכות מקומית של שלטון מקומי - אין על השטח הזה סמכות מקומית אחרת, ושמום כן זוהי הסמכות המקומית היחידה, אם כי סמכויות מוגבלות. והיות ואני סבור שלא ייתכן שטח שלא יהיה כפוף לסמכות מקומית כלשהי - אז שולל זאת גם אם המדובר בסמכות מוגבלת בלבד.

אינני חושב שהרשות המוניציפלית שבה נמצאת הנוע החקלאית תכביד על מילוי השירותים. וכפי שאמרתי, אין כל טענה בגד אף אחת הנועדות החקלאיות (פרט, כאמור, לפ"ח) שאינה פועלת כהלכה. ועדות אלו יוש בהן אנשי ציבור בבחורים, והן דואגות לכלל הבעיות החקלאיות בארץ. אינני ח שגוף אינטרסנטי בפרד ידאג לזה יותר טוב, ולכן הנועדה החקלאית היא הגוף הטוב ביותר לכן, כשיש עליה סמכות של הרשות המקומית וגם של הממשלה.

מר לויט:

נאמר פה שאיחרנו את המועד. אם זאת הבעיה היחידה - לא ייתכן לחוקק חוק שאיבנו טוב ושהתקלה היחידה הייתה שאיחרנו את המועד, מה גם שהחוק טרם בתקבל בקריאה סופית ולשם כך למעשה הועבר לוועדה לבדיקה. לנו כאנשי ציבור אין כל אפשרות אחרת לרוץ אחרי החוק אלא לאחר שמפרסמים את ההצעה. משום כך אני מבקש שוועדת הפנים תביא בחשבון את הערותינו ובהתאם לכך תמצא דרך להפעיל את בקשתנו.

מר יפהר:

עוד בראשית דברי אמרתי שאנו מצטערים על המדחה ועל כך שהתעוררו במאוחר לעניין.

אפשר אולי להביא לחוק זה אנלוגיה מחוק הקניית רכוש ציבורי. גם שם יש מקומות בהם החוק מפריע להתפתחות המקום ולכן לא הופעל בהם.

קסם השמירה על החקלאות ערבב בין אנשים המתמצאים בחקלאות מושגים שונים, ומשם כך אין אחידות יתר בעניין. ואני מבין בעניין זה מצד אחד את ח"כ איכילוב, ומצד שני אותו חקלאי במושב-עובדים המתפלא על כך שאדם המעבד שני דונם אדמה ייחשב אף הוא כחקלאי.

אם אנו מדברים על הפעלת ועדות חקלאיות ליד הרשות המקומית, הרי זה מתוך מגמה אחת יסודית: שלא להפריד בין הרשות המקומית ובין הרשות החקלאית. נס-ציונה היא בחלקה עירונית ובחלקה חקלאית, ואין חיץ המפריד בין השניים. שונה מכך השאלה כיצד פועלות אותן ועדות חקלאיות. לשם כך יש מוסדות מתאימים המפעילים אותן, כי הוועדות החקלאיות הרי הן קמו עפ"י החוק, ואפשר לפקח עליהן. אמנם יש טענות לגבי פרטים, אבל בדרך כלל הן פועלות בסדר, וע"י שכלול מה יכולות להגיע לפעולה לתפארת.

לשאלותיו של ח"כ שופמן: - ביקור, כבישי גישה וכו' הם שידותים מוניציפליים הקשורים הדדית; היתוש איבנו יודע גבולות מוניציפליים. כשבוטלה המועצה הכפרית בחדרה, היא סופחה לעיריית חדרה, ואין תלונות על עצם הסיפוח. אני משער שעיריית פ"ת יכולה לא במעט להתלונן על כך שדוקא אותה מוניציפלים ואין רואים אותה כנאמנה לשמור על החקלאות. דעתי היא שיש להעביר עניין זה של 12 אלף הדונם בפ"ת לידי העירייה שם.

לשאלתה של ח"כ הקטיין - הוועדות החקלאיות ימלאו בהחלט אותן פונקציות המוצעות כעת עבור הרשות החקלאית.

מר טבצ'ניק:

איש מאתנו לא העלה על הדעת שלילת זכות מאדם באשר הוא בעל רכוש. נכון שבמידה שמדובר על ועדות חקלאיות, שהן אורגאן-משנה ברשויות המקומיות הקיימות וצריכות לאגד אנשים העוסקים ישירות בענייני החקלאיות - בוחרים בדרך כלל באנשים שהם בעלי רכוש בשטח מסויים.

במידה שמדובר על אנשים המעוניינים ישירות בשטחים מסויימים - כבר ראינו את הדוגמה של נתניה שהוקמה במושב חקלאית וכיום לא נשאר זכר לחקלאות שם - סמל של מסירותם של אנשים אלה לחקלאות.

איש איבנו בא לשערן שאם אורגאן מטלכתי כלשהו פועל שלא כהלכה, בניגוד לחוק, צריך להקים במקומו אורגאן אחר. החוק צריך להקפיד שהאורגאן הקיים יפעל כפי שצריך.

אשר לפונקציות: - במסגרת הקיימת ברשויות המקומיות שיש בהן שטחים חקלאיים מרוכזים יותר, מקיימת הרשות המקומית תכנון דרכים וכבישי גישה לצורכי עבוד ופיתוח השטחים החקלאיים. יש גם לדעת שתכנון כולל מחייב לעתים העברת כבישים עורקיים בשטחים חקלאיים שאינם דרושים דוקא לצרכי החקלאות במקום. למשל: המועצה המקומית מגדיאל שקיימת בה ועדה חקלאית מסודרת, הועמדה בפני עובדה שהוועדה החקלאית שלה התנגדה במשך זמן ממושך לסלילת כביש באזור החקלאי, כביש שיוביל לבית-הקברות של מגדיאל, ובמשך זמן ממושך צריך היה לסלט את המתים דרך כפר-סבר והדר-רמתיים, עד ששר הפנים כפה ממש בכוח את סלילת הכביש דרך השטח החקלאי.

הרשויות המקומיות מקיימות שמירה בשטחי החקלאות על חשבונן-הן. אשר למסים - עניין זה של ה-50% מוצע לכנסת בהסכמת ותאחדות האכרים, כי שטחים חקלאיים הנמצאים בשטח של רשות מקומית התפתחותם קשורה לא במעט באותה רשות מקומית בה הם נמצאים.

ולדבריו של ח"כ איכילוב הרוצה או לא רוצה לשבת ביחד עם אחרים - אני יושב בארץ הזאת לא משום שאני רוצה לשבת עם אחרים היושבים כאן, אלא משום שכך העניינים, ואין שואלים איש לרצונו בעניין זה.

מר טבצ'ניק:

נשאלה כאן שאלה בקשר לחלל הדין שנוצר בפ"ת. המבצע חייב היה להמתין ביצירת החלל הדין הזה, אבל החלל נוצר, והצורך המחקר חייב עתה לזאוג לסתימתו. הצעתנו אנו היא לעשות זאת באמצעות הסוּעצה האזורית. נשאלה כאן שאלה: בזכות או בחסד? בוודאי שהמטרה צריכה להיות בזכות ואם יש בעל פרטי לשטחים חקלאיים - צריך למצוא לו אפשרות לשבת ולדאוג לענייניו במסגרת זו.

ע. איכילוב:

ברצוני למסור הודעה אישית בקשר עם דבריו של מר טבצ'ניק. אני מצטער שדברים שנוגעים הן לי כי אמרתי אותם בבירור - סולפו, שלא בכוונה אמנם, על-ידי. השאלה איננה אם אנו מוכנים לשבת יחד עם אחרים בכל מקום. אנו יושבים יחד בעיריות ובכנסת. אך כאן דובר על כך אם בתחום מוצי'פלי אחד - או בנפרד, וזהו ענין שונה. השר שאל למשל לגבי נחלת-יצחק מה רוצים התושבים, אם להיות סצורפים לסועצה זו או אחרת. בהקבלה לזה אמרתי שאנשי הסועצה הכפרית של פ"ת רוצים בטמכות עצמית ולא בטמכות אחרת.

היו"ר י. ריפתין: אני מודה לחברי המשלחת.

2. סדר עבודת הוועדה

היו"ר י. ריפתין:

בשעתו העבירה הכנסת לוועדת הפנים ביחד עם ועדת הכספים את שאלת היחסים הכספיים בין השלטון המר והשלטון המקומי. עד היום לא הוסקו כל מסקנות, כיוון שהוברר כי קשה מאד להגיע למסקנות בוועדות משותפות. לעומת זה הנהגנו על שולחן הכנסת מסקנות בכ השאלות שהכנסת העבירה לוועדה, פרט לענין אחד שבו הנהגנו רק מסקנת-ביניים - ענין תאונות הדרכים. בענין זה רצינו לחכות עד שוועדת סלומון תסיים את עבודתה. לאחר שזו סיימה בימים האחרונים - אני מחכה עתה לתוצאות הדיונים בממשלה בעקבות דו"ח ועדת סלומון.

אשר לחוקים שהועברו לוועדה - החזינו לכנסת לקר סופית את כל החוקים שהועברו אלינו, פרט לחוק שירותי הכבאות. אני מקווה שנצליח עוד בכנסת השלישית להביא גם חוק זה לכנסת, לאחר שיתקבל סעיף המימו

בימים האחרונים הועברו אלינו ע"י הכנסת שני חוקים נוספים: חוק הרשויות החקלאיות, וחוק לתיקון פקודת העיריות (היטל סע ונופש). שר הפנים פנה אלי בבקשה לדון בחוק השני קודם, כיוון שהממשלה רוא בו דחיפות. בכנסת בדיונים עתה בקריאה ראשונה מספר חוקים נוספים שיועברו כנראה לוועדה, ועלינו יהיה אפוא להוסיף ישיבות של הוועדה. בישיבה הבאה נח על כך, ולאחר מכן בתחיל בחוק היטלי סעד ונופש.

י. כהן:

את הדיון בחוק הרשויות החקלאיות כבר התחלנו, ואינני יודע אם על סמך פניה של משרד הפנים עלי להפסיק בו ולעבור לחוק אחר. אני מציע אפוא לסיים קודם-כך את הדיון בחוק הרשויות החקלאיות.

ע. איכילוב:

גם אני חושב שאם אין זמן - צריך להוסיף ישיבות אבל לא לשנות מסדר הדיון בחוקים כפי שנקבע מראש

י. ישעיהו:

ברור כי בשבועות שנשארו עד לסיום מושב הכנסת לא נספיק לדון בכל החוקים המתקרבים אלינו, וע לסקול את סדר העדיפויות. ואם בא מישהו בשם שר הפנים ומבקש סדר עדיפות כלשהו - עלינו להביא זאת בחשבון ולא לפעול בדרך אוטומאטית.

י. שופמן:

אני רואה פתרון לבעיית הרשויות החקלאיות רק אם השר יאריך בינתיים את תקפה של הסועצה הכפרית שבוטלה על-ידו מראשית אפריל. אז נוכל לעבור לחוקים האחרים.

ר. הקטין:

גם לי נראה שעל הוועדה לתכנן את סדר עבודתה תוך התחשבות בפניות של שר הפנים.

מ. אונג:

אני מציע שבישיבה הבאה נשמע דעה מוסמכת של שר הפנים במה הוא מעונין יותר, ואז נוכל להחליט. את חוק הרשויות המקומית לא נראה לי שנוכל לסיים אם לא נעביר זאת לוועדת

ב. כר-72-תמ"א:

אם אין הודעה על תשלום לא יחויב לקבוע את העדיות, לפי הודעה שקיבל יחד עם המסמך של המועצה הפנימית. עם המסמך פנקס סדר עדיונות כפולית - המסמך עליה, גם לגבי אג"מ 12 אלף הדיונים של פ"ת.

אשר לתוכן היכול מעד ונחשב - חזק זה הוא בעד ועובתי, ואם לא בעכיד אותו עכשיו - נפסיק את עובת הקים של הקיץ החזק לאבד את ערכו, מה גם שאין לגביז התבוננות עקרונית.

ג. שופטן:

גם אם סבור שלממשלה יש זכות לקבוע את העדיות, אבל יש גם שיקול מעמי של התוקים המסוימים לפנינו לדיון. אני חרזר אפוא ומציע שהיו"ר יכרר עם שר הפנים את המסמך של הודעה המועצה הכפולית בפ"ת, ואז נוכל להתפנות לתוקים המחדים.

ד. נגבי:

חידוש המועצה הכפולית בפ"ת לא ייחזק עכשיו, כי המועצה כבר פקעה וה'דושה יצליך שוב תבוא חזק לכנסת, עם כל הכרוך.

ה. כז:

אני מציע, במקום להוסיף יסודות של הודעה, להאריך את זמן הישיבה האחת, כי המדים עדיקים גם בוועדות אחרות.

ו. איכילוב:

לדבריו של הר נגבי: - שר הפנים יש לו סמכויות לסדרת מועצה מסוגה, והוא יכול להוציא בלצמלים צו כזה לגבי השטח של המועצה הכפולית של פ"ת. ואני מציע שנבחר קמה בוועדה משנה בת חמישה חברים שתכין את חוק הדשניות האקלאיות לקריאה סופית.

ז. הי"ר י. הי"ר:

אני מציע מתנגד למועצה שאפגוש עם שר הפנים ואביא בפניו את דעת המדינה בענין פ"ת, אך אין אנו מנסתים לקבוע מהו ההסדר שצריך להיות לגבי אותו שטח.

בענין התוקים אני מקבל את חלומת הממשלה לגבי סדר העדיות. אני מציע אפוא שנפנה את תשומת לב הממשלה לשאלה מה יהיה בינתיים לגבי 12 אלף הדיונים בפ"ת עד לקבלת החוק, וכך אכרר את הפניה שקיבלתי בענין העדיות לחוק היטלי מעד ונחשב היתה על דעת השד. כן אנכה לגרר כיצד תבוא השד בכלל את אפשרות הטיפול בכל המון התוקים העומדים להיות מועבדים לוועדה, כי ברור שלא נוכל למיימם לפני תום מושב הכנסת.

אשר להצעה בדבר יעלה משנה - הדבר אינו נראה לי, כי החברים שישבו בוועדת המשנה הם למעשה אותם חברים המשתתפים הישיבה של המועצה, והדבר יצרום רק לכפולות. עכ"פ, בישיבה הבאה נסכם את העניינים.

ח. החלט:

היו"ר יפנה לשר הפנים במסמך כליצד הוא חושב לפתור בינתיים את שאלת השטח של המועצה הכפולית בפ"ת עד לקבלת חוק הדשניות האקלאיות, וכך כיצד תבוא השד את הטיפול בתוקים השונים שהועברו והעומדים להיות מועבדים בקרוב לוועדת הפנים, לאשר העובדה שהוועדה לא תצליח לפייס את הדיון במלואו במושב זה של הכנסת.

(הישיבה נבעלה ב-11.00)